

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 28. svibnja 2008.

Grgur Veliki - papa velike osobnosti

Draga braćo i sestre!

Danas vam elim predstaviti lik jednog svoga slavnog prethodnika na katedri svetoga Petra. Riječ je o svetom Grguru koji je bio biskup Rima između 590. i 604. godine, a tradicija mu je namijenila naslov Magnus/Veliki. Grgur je doista bio veliki papa i veliki crkveni naučitelj! Rodio se u Rimu, oko 540. godine, u bogatoj patricijskoj obitelji iz roda Anicia, koja se isticala ne samo plemenitom krvlju, nego i prianjanjem uz kršćansku vjeru te slubama koje je vršila za Apostolsku stolicu. Ta je obitelj već ranije dala dvojicu papa: Feliksa III. (483.-492.), prapradjeda Grgureva, i Agapeta (535.-536.). Kuća u kojoj je Grgur odrastao nalazila se u ulici Clivus Scauri, okruena velebnim zdanjima koja su svjedočila o veličini drevnoga Rima i duhovnoj snazi kršćanstva. Uzvišene kršćanske osjećaje u njemu su nadahnuli primjeri roditelja Gordijana i Silvije, koje se častilo kao svece, te dviju očevih sestara, Emilijane i Tarzilije, koje su ivjele u vlastitoj kući kao posvećene djevice ivotom proetim molitvom i askezom.

Grgur je rano počeo graditi karijeru u gradskoj upravi, za kojom već išao i njegov otac, a 572. godine dostigao je vrhunac, postavši prefekt grada. Ta sluba, sloena zbog alosnih vremena, omogućila mu je da se upozna sa širokom lepezom svakovrsnih administrativnih problema, izvlačeći pouke za buduće zadatke. Posebno je imao izoštreni osjećaj za red i stegu: kada bude imenovan za papu, predložit će biskupima da kao uzor upravljanja crkvenim poslovima uzmu marljivost i poštivanje zakona kakvo su imali gradski slubenici. Ovaj ga ivot zasigurno ipak nije zadovoljavao, jer je ubrzo odlučio napustiti sve dunosti u gradskoj upravi te se povukao u svoj domu u ulici Clivus Scauri i otpočeo monaški ivot. Toga će se razdoblja uvijek sjećati s

nostalgijom: sred teškoća pastoralnih briga više će se puta u svojim spisima toga razdoblja spominjati kao sretnog vremena sabranosti u Bogu, posvećenosti molitvi, ozbiljna uranjanja u studij. Mogao je tako postići ono duboko poznavanje Svetoga pisma i crkvenih otaca, čime se kasnije sluio u svojim djelima.

Ova Grgurova povučenaost u klauzuru nije dugo trajala. Dragocjeno iskustvo dozrelo u gradskoj upravi u razdoblju punom teških problema, veze što ih je u toj slubi uspostavio s Bizantincima, ugled koji je kod svih uivao, naveli su papu Pelagija da ga imenuje đakonom i pošalje u Carigrad kao svojeg „apokrizarija“, to jest kao svoga izaslanika, kako bi ubrzao nadilaenje posljednjih ostataka monofizitskih kontroverzi, a naročito kako bi pridobio carevu potporu u nastojanju da zadri nadiranje Langobarda. Boravak u Carigradu, gdje je sa skupinom monaha nastavio ivjeti monaškim ivotom, bio je za Grgura od izuzetne vanosti, jer mu je omogućio da stekne izravno iskustvo bizantskoga svijeta, kao i da se poblie upozna s problemom Langobarda, koji će kasnije, u doba pontifikata, stavljati na tešku kušnju njegovu sposobnost i energičnost. Nakon nekoliko godina papa ga je ponovno pozvao u Rim i imenovao ga svojim tajnikom. Bile su to teške godine: neprestane kiše, izlivanje rijeke i glad pogodile su mnoge dijelove Italije i sam Rim. Na kraju je izbila i kuga koja je odnijela brojne rtve, među kojima i papu Pelagija II. Kler, narod i senat bili su jednodušni u odluci da kao njegova nasljednika na Petrovoj stolici izaberu upravo njega, Grgura. On se nastojao oduprijeti, pokušavši čak i bijeg, no nije mogao ništa učiniti: morao je popustiti. Bilo je to 590. godine.

Prepoznajući u svemu što se dogodilo Boju volju, novi se papa odmah dao na ustrajno djelovanje. Od samoga je početka pokazao da posjeduje osobito jasnu viziju stvarnosti s kojom se morao suočiti, izvanrednu sposobnost hvatanja u koštac s crkvenim ali i građanskim poslovima, stalnu ravnoteu u odlukama, pa i onim hrabrima, koje mu je sluba nametala. Iz razdoblja njegove vlasti sačuvana je bogata dokumentacija zahvaljujući Registru njegovih pisama (njih oko osam stotina), u kojima se odraava svakodnevno suočavanje sa sloenim pitanjima koja su stizala na njegov stol. Bila su to pitanja koja su mu dolazila od biskupa, opata, klerika, ali i od građanskih vlasti, pitanja svake vrste i vanosti. Među problemima koji su u to vrijeme pogađali Italiju i Rim jedan je bio posebno značajan kako na građanskom tako i na crkvenom području: langobardsko pitanje. Njemu je papa posvetio sve moguće sile traeći doista miroljubivo rješenje. Za razliku od bizantskoga cara koji je polazio od uvjerenja da su Langobardi tek grubi pojedinci i pljačkaši koje valja pobijediti i iskorijeniti, on je taj narod gledao očima dobrog pastira, zaokupljen eljom da im navijesti riječ spasenja, uspostavljajući s njima bratske odnose poradi budućeg mira utemeljenog na međusobnom poštovanju i na mirnom suivotu među Talijanima, kako onima s carskoga područja tako i langobardskima.

Na tom putu, što ga je ispravno drao jedinim koji moe donijeti učinkoviti mir Rimu i Italiji, papa se do kraja zaloio, poduzimajući osobne pregovore s langobardskim kraljem Agilulfom. Ti su pregovori doveli do razdoblja primirja koje je trajalo oko tri godine (598.-601.), nakon čega je 603. godine bilo moguće sklopiti još trajnije primirje. Pozitivan ishod bio je omogućen i zahvaljujući istodobnim kontaktima što ih je papa imao s kraljicom Teodolindom koja je bila Bavarka i

katolkinja: zauzeo se da joj se pošalju relikvije za baziliku sv. Ivana Krstitelja što ju je podigla u Monzi, a pazio je i da joj uputi čestitke i dragocjene darove za istu katedralu u Monzi prigodom rođenja i krštenja njezina sina Adaloalda. U konačnici, Grgur je htio postići tri cilja: zaustaviti širenje Langobarda u Italiji; osloboditi kraljicu Teodolindu nepoćudnog utjecaja šizmatika i ojačati njezinu katoličku vjeru; posredovati između Langobarda i Biznantinaca kako bi se došlo do sporazuma koji će jamčiti mir na poluotoku i istovremeno omogućiti evangelizacijsko djelovanje među samim Langobardima. Tako je, u ovom sloenom pitanju, njegovo trajno usmjerenje bilo dvojako: promicati dogovore na diplomatsko-političkom području i širiti navještaj prave vjere među narodima.

Osim isključivo duhovnog i pastoralnog djelovanja, papa Grgur postao je aktivan protagonist i raznolike socijalne djelatnosti. Prihodima od znatnoga vlasništva što ga je Rimaska Stolica imala u Italiji, posebice na Siciliji, kupovao je i dijelio ito, pomagao je potrebitima, potpomagao svećenike, monahe i monahinje koji su ivjeli u bijedi, plaćao je otkupninu za građane koji su pali u langobardsko zarobljeništvo, kupovao je primirja i mir. Usto je kako u Rimu tako i u ostalim dijelovima Italije provodio paljivo upravno preustrojstvo, dajući jasne naputke kako bi crkvena dobra, potrebna za uzdravanje i za evangelizacijsko djelovanje u svijetu, bila vođena potpuno ispravno i prema pravilima pravde i milosrđa. Traio je da naseljenici budu zaštićeni pred zloupotrebama iznajmljivača zemlje u crkvenom vlasništvu, a u slučaju prevare da što bre budu obeštećeni, kako nepoštenom zaradom ne bi bilo ukaljano lice Zaručnice Kristove.

Grgur je ovako intenzivno djelovao bez obzira na slabo zdravlje koje ga je često prisiljavalo da više dana ostane u postelji. Postovi što ih je vršio kroz godine svoga monaškoga ivota prouzročili su mu ozbiljne smetnje u probavnom sustavu, zbog čega je često morao povjeriti đakonu da izgovori homilije što ih je on diktirao. Ipak je nastojao pod svaku cijenu u dane blagdane slaviti Missarum sollempnia te se tada osobno susretao s narodom Bojim koji ga je osobito volio, jer je u njemu gledao čvrst oslonac koji je ulijevao sigurnost: nije mu slučajno vrlo brzo bio nadjenut naslov consul Dei. Unatoč teškim uvjetima u kojima je morao djelovati, uspio je zadobiti, zahvaljujući svetosti ivota i bogatoj ljudskosti, povjerenje vjernika, postiući za svoje vrijeme a i za buduća doista veličanstvene rezultate. Upravo ga zbog toga još i danas gledamo s divljenjem, priznajući mu veliku osobnost, privlačnost njegova primjera, dubinu njegova nauka. O tome ću govoriti na katehezi sljedeće srijede.

Papin pozdrav hrvatskim hodočasniciima na hrvatskom

Pozdravljam sve hrvatske hodočasnike, a posebno vjernike upa Svetoga Antuna Padovanskoga te Blaenoga Alojzija Stepinca iz Zagreba. Na izmaku ovog mjeseca posvećenoga nebeskoj Majci, elim vam da vas uvijek prati njezin zagovor i pomoć. Hvaljen Isus i Marija!

©Copyright - Libreria Editrice Vaticana